

Beslutning om utelukkelse av BAE Systems fra investeringsporteføljer

8. desember 2015

Innledning

BAE Systems er et globalt selskap basert i Storbritannia som leverer produkter og tjenester innenfor forsvars- og luftfartssektoren.¹ Selskapet har virksomhet i Storbritannia, USA, Australia, Saudi Arabia og India² og er en betydelig leverandør til forsvaret i flere land. BAE Systems' ambisjon er å bli "verdens fremste forsvars-, luftfart- og sikkerhetsselskap globalt."³

KLPs og KLP-fondenes beholdninger i aksjer og obligasjoner i selskapet per 31.12.2014 var ca. 137,2 millioner NOK.

Hendelse og selskapets involvering

BAE Systems var utelukket fra KLPs investeringer fra 2006 til 2013 på grunn av selskapets produksjon av sentrale komponenter til kjernevåpen. Årsaken til utelukkelse var at selskapet, gjennom et joint venture, hadde kontrollerende eierandeler i selskapet MBDA, som produserte kjernevåpenmissilet ASMP-A til det franske forsvaret. Utelukkelsen ble opphevet på bakgrunn av opplysninger fra Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland (SPU). Selskapet bekreftet til Etikkrådet at MBDAs produksjon av ASMP-A var sluttført.⁴

BAE inngikk imidlertid en kontrakt med det amerikanske luftforsvaret i august 2013 for vedlikehold og oppgradering av USAs Minuteman III ICBM-systemet ("*intercontinental ballistic missiles*") gjeldende frem til 2021.⁵ I selskapets blad skriver BAE Systems at kontrakten omfatter

¹ BAE Systems, "About Us". URL: <http://www.baesystems.com/en/our-company/about-us>.

² BAE Systems, "Where We Operate". URL: <http://www.baesystems.com/en/our-company/about-us/where-we-operate>.

³ BAE Systems, "Group Strategic Framework." URL: <http://investors.baesystems.com/our-investment-proposition/our-strategy>.

⁴ Etikkrådet, *Tilrådning om å oppheve utelukkelsen av selskapene BAE Systems plc. og Finmeccanica S.p.A. fra investeringsuniverset til Statens pensjonsfond utland* (31 august 2012), s. 1. URL: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fin/etik/2013/bae_finmec.pdf.

⁵ BAE Systems, "Blindsided! BAE Systems upsets Northrop Grumman to win Minuteman missile contract", *BAE Systems Support Solutions* (Fall 2013), s. 5. URL: <http://gdiconnect.com/clients/BAESYSTEMS/files/assets/common/downloads/publication.pdf>.

"systems engineering integration testing, logistics, and other services to support the missile, ground, and launch systems for 450 deployed Minuteman III missiles."⁶ Med denne tildelingen erstattet BAE Systems Northrop Grumman som hovedleverandør av disse tjenestene.⁷ Kontrakten er en del av det amerikanske luftforsvarets *Future ICBM Sustainment and Acquisition Concept (FISAC)*.⁸

Dialog

I dialog med KLP presiserte BAE Systems at selskapets kontrakt med det amerikanske forsvaret gjelder leveringsplattformer, heller enn selve missilene.⁹

Vurdering

Ifølge KLPs retningslinjer for ansvarlige investeringer utelukkes selskaper som produserer våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper. Dette omfatter, blant annet, produksjon av kjernevåpen.

Gjennom kontrakten med det amerikanske luftforsvaret holder BAE Systems ICBM-missilsystemet ved like. Dette anses som produksjon av kjernevåpen da komponenter må oppdateres og skiftes ut på løpende basis for å holde, i dette tilfellet, et flere tiår gammel våpensystem teknologisk oppdatert.¹⁰ KLP har tidligere utelukket selskaper på dette grunnlaget, for eksempel, Northrop Grumman og Boeing.

KLP utelukket Northrop Grumman på bakgrunn av SPUs utelukkelse av dette selskapet. I tilrådingen omtaler Etikkrådet Northrop Grummans rolle som ledende kontraktør for vedlikehold av Minuteman-systemet, altså den samme rollen BAE Systems har overtatt siden sommer 2013.¹¹ Tilrådingen fremhever spesifikt at denne kontrakten "omfatter ansvaret for 10 ulike moderniseringsprogrammer for ICBM, blant annet PRP (Propulsion Renewal Program) for

⁶ BAE Systems, "Blindsided! BAE Systems upsets Northrop Grumman to win Minuteman missile contract", *BAE Systems Support Solutions* (Fall 2013), s. 5. URL: <http://gdiconnect.com/clients/BAESYSTEMS/files/assets/common/downloads/publication.pdf>.

⁷ Ibid.

⁸ Host, Pat, "BAE Systems Wins \$535 Million Air Force Minuteman III Sustainment Contract", *Defense Daily* (5. august 2013). URL: <http://www.defensedaily.com/baesystems-wins-535-millionair-force-minuteman-iiisustainment-contract/>.

⁹ E-post fra BAE Systems til KLP (6. august 2015), arkivert hos KLP.

¹⁰ Se, f.eks. Thompson, Lauren, "BAE Systems Growing Steadily in Defense Services by Beating Incumbents", *Forbes* (12. august 2013). URL: <http://www.forbes.com/sites/lorenthompson/2013/08/12/bae-systems-growing-steadily-in-defense-services-by-beating-incumbents/>.

¹¹ Petroleumsfondets etiske råd, *Tilråding om uttrekk* (19. september 2005), s. 7-8. URL: .

utskifting / oppgradering av rakettmotorer til Minuteman III."¹² Etikkrådet skriver videre at denne type utskifting av rakettkomponenter kan sammenliknes med førstegangsproduksjon.¹³ Det fremstår som noe uklart hvorvidt arbeidet med selv missilene var avgjørende for Etikkrådets beslutning eller kun fremhevet som et eksempel på selskapets aktiviteter under kontrakten.

Kontrakten som BAE Systems har overtatt gjelder leveringsplattformene. Det er imidlertid ikke klart hvorvidt kontrakten fortsatt innebærer oppgradering av selv missilene, som Northrop Grumman har gjort tidligere. Dermed er plattformene skreddersydd for å levere Minuteman-missilene.¹⁴ De kan derfor ikke sammenlignes med jagerfly eller ubåter, som kan bære mange typer våpen, inkludert kjernevåpenmissiler. KLPs unntak for "dual-use" (flerbruks-) produkter gjelder dermed ikke i dette tilfellet.

Det må videre presiseres at Northrop Grumman fortsatt er involvert i Minuteman III-programmet, dog ikke lenger som ledende kontraktør, og at selskapet produserer leveringsplattformene for Trident-missilene for det britiske forsvaret.¹⁵ Dette gjelder altså leveringssystemet, ikke produksjon av selv ubåtene. Således er uttrekk av Northrop Grumman fortsatt berettiget.

Beslutning

BAE Systems utelukkes fra KLP og KLP-fondenes investeringer senest 8. desember 2015.

¹² Ibid, s. 8.

¹³ Ibid.

¹⁴ Se, f.eks. Air-ForceTechnology.com, "BAE to Lead USAF's Minuteman III ICBM Contract." URL: <http://www.airforce-technology.com/news/newsbae-to-lead-usafs-minuteman-iii-icbm-contract-4344808>.

¹⁵ Dialog mellom Northrop Grumman og GES (2014), arkivert hos KLP.